

UPRZYW. WIADOM.

z CUDZYCH

KRAIOW.

A N N O

1731.

z Włoch.

z Rzymu d. 2. Iun. W ostatnim Konfystorze w Kwirinale się odprawiającym, IMéi X. Kárdynała *de Maffei* Biskupem d^o *Ancona* denominowano y lubo przed tym namieniono, że Arcy-Biskupstwo *de Benevento* IMéi Xdzu d' *Albert* Gubernátorowi *Conclavis* konferowane bydz miało, iednakże teraz IMé X. *Sinibald Doria Magister Camera Clementis XII.* tej godności dostąpił, a IchMé Tomasz *Cervioni de Porfrio*, *Alex. Caputo* z Zakonu Karmelitańskiego *de Mazarra*, *Adalbert de Falckenstein* z Zakonu S. Benedykta *de Chonad* w Węgrzech y Xdz *Maturri* z Zakonu S. Fránciszka *de Siria in Archipelago* Biskupami dekláro-
wani. Na tymże Konfystorzu także uczyniono solenną protektacyą respekté Xięstw *Parmy y Placencyi*, iezeliby Xię-
żná IcyMé *masculum* nie powisła, po kto-
rey zaraz IMé X. Kárdynał *Bentivoglio* umysłnego, dla uczynienia w tymże in-
teressie relacyi, do *Sewily* wysłał; *inter-*
rea tenże *Eminentissimus* wszystkie do-

brá dziedziczne zeszłego Xciá *Parmy* wziął w posessyą. Wyszedł także w tym tygodniu od Oycá S. do tutecznego Fiseála albo Instygátora ordynans, aby uczynił protektacyą *de nullitate* Tráktatu świeżo w Wiedniu zawartego, z racyi, że w tymże Tráktacie Stolicá Apostolská od swoiey do pomienionych Xięstw pretenzyi iest excludowana.

z *Malty* d. 2. Iun. Dniá onegdąyszego ieden z gálerow nászych (które niedawnemi czasy ámmunicyą y ludźmi dobrze opátrzone wyszły były) z tą po-
ćiejszą powrócił nowiną, że te z gálery ku wyspie *Cyprus* nátrafiwszy ná 4. Okręty rozboynicze Tureckie, one áttakowały y pod moc swoią podbiły, iákoż Kommendantow z dwóch Okrętow y wielu innych niewolnikow, między ktorými się niektórzy znáczni znáyduią, tu przyprowadzono. Słáwny ten Káwalerow Máltanskich Order, o ktorým *anterius* namieniono, przed Woyną S. zá-
czął się. Po zburzeniu álbowiem *Hiero-*
zolimy Ziemię Świętą w Rzymską Pro-
wincyą odmieniono, a przy podzieleniu Cesarstwa Rzymskiego, do wschodnich
Pán.

Pánstw przyłączone, będąc z samych Chrześcían po większej części ośiádła. Zá czasów Cesarzá *Herakliusa*, Tyrán Perski *Cosróes* wpádłszy w tenże kráy, Chrześcíanow co do jedného wyciął y między innemi splendorámí roku 615. Krzyż S. z sobą uwioził, który roku 629. *Herakliusz* potym odebrał y wdzién Podwyższenia Krzyża S. w *Hierozolimie* wystawił, w krotce potym Sáraceni roku 636. Ziemię S. áttakowali y Miásto *Æliam*, które teraz *Hierosolimá* nazywają, odebráwšy, przez lát 463. w posłeszyi trzymáli. A lubo ciż Sáraceni całą Ziemię S. pod swoją mieli władzą, iednakże Chrześcíanom tamże mieszkáć, y postronnym náwet tez mieyscá Święte, ná których się Chrystus P. urodził, umarł y był pogrzebiony, náwiedzáć pozwolili. Ze zaś peregrynácy do Grobu S. coráz większe y liczniejszye bywały, zátym się obáwiali, żeby się Chrześcíanie zá czaiem zbyt nie rozkrzewili y ztąd znaczny háracz ná nich włożyli, dla czego Kúpcy Włóscy roku 1092 zá wielką summę piéniedzy od Sáracenów kupili mieysce, ná którymby wiárá Chrześcíanśká bezpiecznie *exerceri*, tudzież Pielgrzymom schorzáłym lepszá obmyśloná byđz mogła wygodá. Iákoż ná tymże mieyscu nie tylko Szpital S. Iána, ále też *Ordo Hospitaliorū* czyli Ioánnitow był záłożony, którzy się potym *Equites Rhodenses*, á terázniejszych czasów Káwalerámi Máltáńskimi nazywają, kiedy zaś z tym wszystkim Chrześcíanów bezpieczeństwo nie zdáło się byđz dostáecznie obwarowane, więc całe Chrześcíanstwo Europeyskie rezolwowało się, Ziemię Świętá, obronná ręká rekuperowác. Záwiśła tedy woyná S. w piáćiu zaciągách woyská. Pierwszy był roku 1096. zá czasów Henryká IV. Cesarzá, kiedy *Godofridus de Bouillon* woysko *kommenderowál* dru-

gi roku 1147. zá panowánia Konráda III. ktoremu Ludwik VII. Krol Fráncuzki *aderat*, trzeci roku 1189. zá czasów *Fryderyka Barbarossy*, czwarty roku 1230. zá *Fryderyká II.* Cesarzow, á piąty roku 1248. przed *interregnum* w Niemcezech. Pod czas tej woyny S. roku 1118. drugi Order Rycerski w Ziemi S. fundowáno, ktorego ántecessorów *Templarios* nazywáno, z tej rácy, że zgromádenie swoje przy Kościele Sálamonnym mieli, bárwá ich była, biáta sukniá z Krzyżem czerwonym. Roku zaś 1190. trzeci Zákon Káwalerski w Ziemi S. záłożono, á tych *Crucigeros*, álbó pospolicie *Equites Ordinis Teutonici* denominowáno. Suknie mieli biáste z czárnym Krzyżem, á obráwšy sobie Náyś: *MARYĘ P.* zá osobliwą Pátronkę, także *Mariani nuncupabantur*. Pomienieni troiácy Káwalerowie, oprócz ordynárynych 3. ślubów, iáko to czystości, ubóstwá y posłuszeństwá, czwarte *votum* pełnić musieli, to iest, że wieczną woynę z niewiernymi toczyć mieli, *quē in finem* Káwalerowie Máltáńscy, którzy się ieszcze pozostáli, co rocznie niektóre wypráwiá gálery dla uczynienia ułeczerbku nieprzyiácielowi Krzyża S. drudzy Káwalerowie, iáko to *Templarij* y *Crucigeri*, pierwsi roku 1312. przez *Cóciłiū* w *Viennę* w Fráncyi od Oycá S. skassowani, ostatni zaś zá pozwoleniem *Fryderyká II.* roku 1220. Prussy odebráwšy y Pogánów náwróciwšy, ná ten czas ztamtąd rugowani byli, kiedy Prussy *in statum secularem* redukowano y częścią do Polki, częścią do Brandeburgij przyłączone.

z Hiszpanii.

z *Sewily* d. 29. *Máij*, Przy wszytkich záchodzących tu dywertymenách, Krol *IMé* nie zániedbywá przytomności *in initio consilio*, które się prawie codziennie z rana odprawowác zwykło.

Lubo IMé P. Gráff *de Rotembourg* Posel Fráncuzki wszelkiego dokláda stárání, żeby Krolá IMéi od Tráktatu oderwác, iákoż temi dniami temuż Pánu náczemu odPryncypála swego oddał list, ręką iego włádną piśány, lecz z wszelkich miár zdáie się ná imprezú bytć dáleká od pozádánego skutku, osobliwie kiedy Krol IMé do tego zámierzá, áby wieczne z Domem Austryáckim ugruntowác przymierze, tudzież Xže IMé *Don Carlos*, ieżeli by owdowiála Xiężná IeyMé *Parmy* Syná niepowitá, Xięstwá oboje spokojnie mógł ośieść. Do tego, Krol IMé Koronę złożyć y iák tylko Dworó *Madrynu* zázita, Xiążęciá IMéi *d' Asturyi*, który iest w 24. roku, ná Tronie osádzić zámýślá, z czego Krolowá IeyMé nie zdáie się bytć kontentá y z tej podobno rácyi, dwór do tych czas do rezydencyi nie powráć. Głoszą także, że stára Xžná IeyMé *Parmy* wdowa, Máka Krolowy IeyMéi á rodzoná siostrá terázniejszyego Elektorá *de Falc* nie tylko przy rozwiázaniu przyszłym teyże Xžny IeyMéi *Parmy* będtć, ale też przy odebraniu oboygá Xięstw, ieżeli by Syná nie urodziłá, iáko Gubernátorká má bytć deklarowána, dlá administrácyi tychże Xięstw *stante minorennitate Don Carlos* w 15. roku będtącego.

z Fráncyi.

z *Fontainebleau* d. 14. Iun. Krol IMé w iáko náydoskonálszym zostáiąc zdrowiu, dywertuie się tu polowaniem, Krolowá zás IeyMé, ktorey się w przeszły wtorek tu spodziewáli, dotąd nie stáglá, z tej rácyi, że nieco ná zdrowiu zapadłá, bez wszelkiego iednak niebezpieczeństwá, bo podrozęt tylko do przyszłego poniedziałku odtożono.

z *Paryżá* d. 15. Iun. IMé Xdz *Alaric* temi dniami w *Werśalu* iáko Dyrektor Krolewicá y Krolewn ná miéysce IMéi

Xdzá *Perrault* postąpił, dlá czegoby zás z tych ostatni miał rezygnowác swoiey funkcyi, dośieć nie možná. Xže *d' Orleans* temi dniami ciężko był západł ná obie nogi dlá áfekcyi od rozy pochodzącey, teráz iednák znaczenie przychodzi do rekonwálescencyi. W tym tygodniu Okrę z wielu gornikow z *Rochele* do Ameryki, mianowicie do Prowincyi *Canada* názwaney pod ágale poszedł, dlá dobywání Kruszczow złoty, tamże wynáleżionych, z którym IMé *Pelays* w przyszłym Septembrze z większą liczbą takowych ludzi dlá záłożeniá tamże porządney fodyny má pospieszyć. O Prowincyi *Canada* sub N. XLIV. § o Anglii obszerniejszá iest relácyá. Z *Mississippi* także w Ameryce będtący, tá dostlá wiadomosc, że tameczny lud dziki przeciwno IMéi Pánu *du Perrier* Kommendántowi podniósł rebeliá, ná askromienie ktorych tenże Kommendánt w kilká tysięcy woyská wyszedłszy, onych tak poráził, że z polá uchodzić będtąc przymuszeni, salwowáli się do lasow y tá się ubezpieczáiąc od dalszey impetycyi okopali, á pomieniony Kommendánt buntownikow náprzód uchodzących ścigá, z wielu ármat w okopách stojącym dokuczá, potym zás, gdy strzelanie iego nie wielki skutek uczyniło, rzucaniem bombow z mozdżierzy taką uśilnością okopanych przyćiskuie, że się ná koniec poddać musieli, pokornie iednák upraszáli, żeby mężow tylko pozábijáno, żony zás y dzieci życiem dárowáno, ktorych tenże Kommendánt nád własná ich próżbę wszystkich párdonniác ná Wyspy *Antyllijskie* poodsyłá, żeby zarowno z Murzynámi w mánufakturach y w Fábrykach robili. *Mississippi* od rzeki tegoz imienia, srzodkiem kraju płynácy, swoię má denominácyá, leży w Ameryce północney w Prowincyi *Florida* názwany, ktorey większá część w mocy Hi-

Hiszpánów zostáie, á pomienioná czéść záwšc w nášczy zostáwaá y zostáie posessyi. Roku 1718. *Wést-Indyjská* kompaniá dlá popárčia támečnego hándlu tu erygowáno. Wyspy *Antylijskie* ležá w Ameryce y inne Wyspy, *ex opposito* *Istbmi* ležące, przcz nie rozumiciá sié, zká od Hiszpánów *Antilla*, iákoby Wyspy przed Ameryká ležące sá názwane y tám tédy z Europy do Ameryki žegluia.

z Anglii.

z Londynu d. 15. Iun. Parlámént tu- teyszy iészce dotád iest zgromádzony, y krotce iednák, iáko tuszámá byđ zakończony. Krol IMé, Pána *Robinsona*, który Ministrem Krolá nášzego iest w Wiedniu y Tráktat z Cesarzem IMciá zawaš, 1000. *linrow Sztérlingow*, respéktem doświadczonych usług iego, regálizowaš. Tenže Krol IMé z cáá przešwiétná familiá w przyszáá szodę do *Hamptencourt* wyiedzie, gdzie IMé Pán Gráf *de Rantzau* Posel Duński záraz drugiego dniá publiczná miéć będzie áudycencyá. Trzy Regimenty Gwárdyi piészey dniá jutrzyszego w *Hayde-Parc* przed Krolem IMciá popisowaš sié máiá, po którym popisie záraz do *Hamptencourt* dla odpráwowania warty *ad laus* Pána pomársieruia.

z Dánii.

Kontynuácyá ceremonii przy Koronácii oboygá Krolestwa IchMéiow, w *Friedrichsburgu* odpráwionych. Krolestwo IchMé stánáwšy w Košciéle, záraz ná swoich Tronách, kosztownie ádornowaných, z osobna usiedli, Košciól áxamitem karmazynowym, złotemi gálonámi y fránzlami bordowaný obity, y wšzystko iáko náywšpaniálcý ádornowane było. Potým przy wdzięcznych koncertách odzywáiácy sié muzyki, záraz *Veni S. Spiritus* zázęto. Po skończonym Hymnie, Biskup rezydeney tu-

teyszy miał mowę do oboygá Krolestwa IchMéw, á Káncierz W. oddáš Biskupowi *Diploma* názwane *Lex Regia* y fláżc zlotá z olciem, który pomieniony Biskup benedykowaš. Krol IMé zás przy rezonancyi trá y kotłow udáwšy sié do Oltarzá, ná kosztowným wezgłowiu klęknaš y zložywšy Koronę z głowy, onę z berštem y iábškiem ná bliko ležá- cým wezgłowiu położyš, tudžicž powrá- cáiacemu do Oltarzá Biskupowi protekcýá Košcióla przyobiecáš, á po wykonány przed Podkomorzým náwyžšým przysiędzé tak wzgléd cálego Krolestwa, iáko též oboygá Orderow *Dannebrog* y *Słonia*, Máršzałek W. hábit Rzymški ná Krolu IMci náđ pieršiami y práwá ręká niečo odchyliš. Tu sié pomieniony Biskup w ássystencyi Biskupa *de Chrištiania*, fláżc z olciem noszácego zblżywšy, Krolowi IMci czoło, pierš y obie ręce ná oštátek dloš u práwey ręki námasz- czaš. Po tey ceremonii Máršzałek W. tenže hábit Rzymški znówu pozápináš, á Krol IMé wložywšy Koronę ná głowę, beršto y iábko wžiáwšy w ręce, siáđ ná tronie. U Krolowy IeyMéi podobnž odpráwiono ceremonie, wžiáwšy, že oncy tylko czoło y pierš námasz- czono.

Kontynuácyá potým.

z Moskwy.

z Stolicy d. 28. Majj, Temi dniámi Posel Turecki z wielką mágnificencyá *valediktionis* miáwšy áudycencyá, kosztownemi regálizowaný byš prezentámi. Wyiážd zátým Cárowy IeyMéi do *Petersburgá* w krotce má *subsequi*, dokád iuž bágažu niemáło ztád pošlo y co- džiénnie sié w též drogę wybierá.

z Niemiec.

z Wiedniá d. 23. Iunij, W przeszly czwárték Cesarz IMé z cáá przešwiétná familiá z *Laxenburga* do *Favority* wyie- cháš, máiáć támžc przez láto zabawié.

Dlá szczupłóšci miejsca inne tu náležące Wiádomóšci w Polškich Gazetach dokládaš sié.